

Регуляторні питання продажу товарів у мережі Інтернет (торговий патент, РРО)

Чи необхідно отримувати торговий патент при продажу товарів у мережі Інтернет?

Наталія Кім

Старший юрист
ЮФ «Українська Юридична Група»

Продаж у мережі Інтернет та електронну торгівлю в цілому на сьогодні недостатньо врегульовано на законодавчому рівні. У зв'язку з цим можливе неоднозначне тлумачення існуючих законодавчих норм щодо продажу товарів у мережі Інтернет.

Відповідно до українського законодавства юридичні особи (їх відокремлені підрозділи) та фізичні особи – підприємці, які займаються торговельною діяльністю у пунктах продажу товарів, мають отримати торгові патенти¹.

Для правильного розуміння, чи вимагається торговий патент для здійснення продажу в мережі Інтернет, треба з'ясувати, чи буде мати місце торговельна діяльність, а також що вважатиметься «пунктом продажу товарів» у такому випадку.

Відповідно до Податкового кодексу² торговельна діяльність – це роздрібна та оптова³ торгівля, діяльність у торговельно-виробничій (ресторанне господарство) сфері за готівку, інші готівкові платіжні засоби та з використанням платіжних карток.

У свою чергу, роздрібна торгівля – це вид економічної діяльності в сфері товарообігу, що охоплює купівлю-продаж товарів кінцевому споживачу та надання йому торговельних послуг⁴.

Цивільний кодекс⁵ визначає, що за договором роздрібною купівлі-продажу продавець, який здійснює підприємницьку діяльність з продажу товару, зобов'язується передати покупцеві товар, що звичайно призначається для особистого, домашнього або іншого використання, не пов'язаного з підприємницькою діяльністю, а покупець зобов'язується прийняти товар і оплатити його.

Таким чином, продаж товарів у мережі Інтернет, як правило, є роздрібною торгівлею. При здійсненні продажу у мережі Інтернет важливо мати на увазі, що договір роздрібною купівлі-продажу є публічним⁶.

Публічним є договір⁷, в якому одна сторона – підприємець взяла на себе обов'язок здійснювати продаж товарів, виконання робіт або надання послуг кожному, хто до неї звернеться (зокрема, роздрібна торгівля). Підприємець не має права надавати переваги одному споживачеві перед іншим щодо укладення публічного договору, якщо інше не встановлено законом.

Законом встановлено, що торговий патент є необхідним, якщо торговельна діяльність відбувається у пункті

Податковий кодекс містить вичерпний перелік пунктів продажу товарів, серед якого не згадується мережа Інтернет. Що є пунктом продажу товарів – українське законодавство визначення не має

продажу товарів. Таким чином, необхідно з'ясувати, чи є мережа Інтернет пунктом продажу товарів у розумінні Податкового кодексу.

В українському законодавстві не надано визначення, що є пунктом продажу товарів. Податковий кодекс⁸ лише містить виключний перелік пунктів продажу товарів, серед якого не згадується мережа Інтернет.

З огляду на те, що визначення «пункту продажу товарів» у законодавстві відсутнє, під цим терміном можна розуміти місце, де покупець має можливість оглянути товари, що пропонуються до продажу, може отримати інформацію про такі товари, може вибрати необхідний товар серед запропонованих до продажу, може оплатити придбаний товар, а також отримати (або замовити його доставку).

Продаж товарів у мережі Інтернет – це продаж товарів на замовлення (шляхом укладення договору на відстані)⁹.

Продаж товарів на замовлення – це вид торгівлі, за якого споживач укладає договір купівлі-продажу товарів із продавцем на відстані за допомогою засобів дистанційного зв'язку або здійснює їх попереднє замовлення безпосередньо в продавця.

У свою чергу, договір, укладений на відстані, – це договір, укладений продавцем зі споживачем за допомогою засобів дистанційного зв'язку, якими є телекомунікаційні мережі, поштовий зв'язок, телебачення, інформаційні мережі, зокрема Інтернет, які можуть використовуватися для укладення договорів на відстані.

Зазначимо, що продаж (реалізація) товарів – це будь-які операції, що здійснюються згідно з договорами

купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на такі товари за плату або компенсацію незалежно від строків її надання, а також операції з безоплатного надання товарів¹⁰.

Договір купівлі-продажу буде вважатися укладеним, коли сторони в належній формі досягнуть згоди з усіх істотних умов договору¹¹.

Договори у мережі Інтернет мають укладатися, за загальним правилом, у письмовій формі. Відповідно до законодавства письмова форма догово-

рнет, є договорами, що укладаються на відстані, а не в конкретно визначеному місці. Пунктом продажу товарів, відповідно, є мережа Інтернет (певна веб-сторінка), де покупець має можливість отримати інформацію про товар, обрати необхідний товар серед запропонованого до продажу та придбати його.

З огляду на те, що мережа Інтернет не зазначається у Податковому кодексі у виключному переліку пунктів продажу товарів¹³, можна дійти висновку, що продаж товарів у мережі Інтернет не вважатиметься продажем товарів у пункті продажу товарів. А отже, отримання торгового патенту при такій торговельній діяльності, на нашу думку, не передбачається.

Спірним також є питання щодо необхідності отримувати торговий патент, якщо товари, придбані в мережі Інтернет, доставляються покупцю кур'єром. У такому випадку товар так само придбавається у мережі Інтернет, тоді як кур'єр лише здійснює його фізичну доставку покупцю. Тому, вважаємо, що при здійсненні доставки придбаного товару кур'єром, торговий патент не вимагається за законодавством.

«НЕЗАЛЕЖНО ВІД ФОРМИ ОПЛАТИ ЗА ТОВАР РАЗОМ З ТОВАРОМ СПОЖИВАЧЕВІ В ОБОВ'ЯЗКОВОМУ ПОРЯДКУ ВИДАЄТЬСЯ РОЗРАХУНКОВИЙ ДОКУМЕНТ УСТАНОВЛЕНОЇ ФОРМИ НА ПОВНУ СУМУ ПРОДАНОЇ ПРОДУКЦІЇ, ЯКИЙ ЗАСВІДЧУЄ ФАКТ КУПІВЛІ ТОВАРУ ТА/АБО НАДАННЯ ПОСЛУГИ»

ру вимагається у випадках, коли покупцями є фізичні особи, а також коли передача товару за відповідним договором буде відстрочена у часі¹². Письмова форма договору купівлі-продажу у мережі Інтернет дотримується шляхом розміщення замовлення покупця на певній веб-сторінці продавця та відповідного електронного підтвердження продавця щодо продажу замовленого товару.

Таким чином, договори купівлі-продажу товарів, які здійснюються у мережі

Застосування реєстраторів розрахункових операцій під час продажу товарів у мережі Інтернет

Застосування реєстраторів розрахункових операцій (РРО) під час здійснення операцій відповідно до законодавства¹⁴ вимагається під час здійснення розрахункових операцій в готівковій та/або в безготівковій формі (із застосуванням платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо), у тому числі при продажу товарів (наданні послуг).

РРО¹⁵ – це пристрій або програмно-технічний комплекс, в якому реалізовані фіскальні функції і який призначений для реєстрації розрахункових операцій при продажу товарів (наданні послуг), операцій з купівлі-продажу іноземної валюти та/або реєстрації кількості проданих товарів (наданих послуг). До реєстраторів розрахункових операцій відносяться: електронний контрольно-касовий апарат, електронний контрольно-касовий реєстратор, комп'ютерно-касова система, електронний таксометр, автомат з продажу товарів (послуг) тощо.

Розрахункова операція¹⁶, у свою чергу, – це приймання від покупця готівкових коштів, платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг), видача готівкових коштів за повернутий покупцем товар (ненадану послугу), а в разі застосування банківської платіжної картки – оформлення відповідного розрахункового документа щодо оплати в безготівковій формі товару (послуги) банком покупця або, у разі повернення товару (відмови від послуги), оформлення розрахункових документів щодо перерахування коштів у банк покупця.

Таким чином, за загальним правилом, під час продажу товарів вимагається проводити відповідні розрахункові операції через РРО. Але Законом про РРО також встановлюються певні випадки, коли РРО не застосовується. Так, відповідно до п. 13 ст. 9 Закону про РРО, при продажу товарів у системах

електронної торгівлі (комерції) РРО не застосовується.

Система електронної торгівлі (комерції)¹⁷ визначається в законодавстві як сукупність правил, процедур і програмно-технічних засобів, використання яких дає змогу споживачу здійснити віддалений доступ до прейскурантів торговців, виконати замовлення на поставку та оплату замовлених товарів (послуг). Таким чином, якщо під час продажу товарів у мережі Інтернет покупець оплачує товар за допомогою систем електронної торгівлі, то в такому випадку застосування РРО не вимагається за законодавством.

У тому ж випадку, коли покупець не здійснює оплату в безготівковій формі за допомогою систем електронної торгівлі, а передає гроші за придбаний товар, наприклад, кур'єру під час доставки, тоді матиме місце розрахункова операція, яка потребує застосування РРО.

Варто зауважити, що незалежно від форми оплати за товар разом з товаром споживачеві в обов'язковому порядку видається розрахунковий документ установленої форми на повну суму проданої продукції, який засвідчує факт купівлі товару та/або надання послуги¹⁸.

Розрахунковий документ¹⁹ – це документ встановленої форми та змісту (касовий чек, товарний чек, розрахункова квитанція, проїзний документ тощо), що підтверджує факт продажу (повернення) товарів, надання послуг, отримання (повернення) коштів,

купівлі-продажу іноземної валюти, надрукований у випадках, передбачених цим Законом, і зареєстрований у встановленому порядку реєстратором розрахункових операцій або заповнений вручну.

Отже, під час здійснення продажу товарів у мережі Інтернет застосування РРО залежить від того, чи має місце факт розрахункової операції. Так, якщо оплата товару здійснюється в безготівковій формі за допомогою систем електронної торгівлі, то в такому випадку РРО

не вимагається. Але якщо товар оплачується, наприклад, за готівкові кошти або з використанням платіжних карток поза систем електронної торгівлі, у такому випадку РРО вимагається. У будь-якому випадку продавець має надати покупцю розрахунковий документ на повну суму придбаного товару.

Сподіваємося, що ці та інші питання будуть урегульовані в Законі України «Про електронну комерцію» (відповідний проект № 2306а був зареєстрований 17.06.2013). ■

Перелік посилань та джерел

- (1) – Ст. 267.1.1 Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 («Податковий кодекс»);
- (2) – Ст. 14.1.246 Податкового кодексу;
- (3) – Для цілей цієї статті ми не розглядаємо оптову торгівлю, а також продаж продукції, яка підлягає ліцензуванню;
- (4) – Пп. 4.4 п. 4 ДСТУ 4303:2004 «Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять»;
- (5) – П. 1 ст. 698 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 («Цивільний кодекс»);
- (6) – П. 2 ст. 698 Цивільного кодексу;
- (7) – Ст. 633 Цивільного кодексу;
- (8) – Ст. 14.1.211 Податкового кодексу;
- (9) – П. 1.2 Наказу Міністерства економіки України №103 «Про затвердження Правил продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями» від 19 квітня 2007;
- (10) – Ст. 14.1.202 Податкового кодексу;
- (11) – Ст. 638 Цивільного кодексу;
- (12) – Ст.ст. 207, 208 Цивільного кодексу;
- (13) – Ст. 14.1.211 Податкового кодексу;
- (14) – Закон України № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06 липня 1995 (Закон «Про РРО»);
- (15) – Ст. 2 Закону про РРО;
- (16) – Ст. 2 Закону про РРО;
- (17) – П. 1.4 Постанови № 223 Національного банку «Про здійснення операцій з використанням спеціальних платіжних засобів» від 30 квітня 2010;
- (18) – Пп. 1.14, 2.5 Наказу № 103 Міністерства економіки України «Про затвердження Правил продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями» від 19 квітня 2007;
- (19) – Ст. 2 Закону про РРО.